

Posudek vedoucí diplomové práce

Jež, Aleš: *Volná improvizace z perspektivy vizuální antropologie: improvizace v reálném čase*. Katedra sociální a kulturní antropologie, FF UPa, Pardubice 2020, 94 stran a film *Esej o volné improvizaci*.

Předložená diplomová práce se zabývá tématem zvukové improvizace tvořené v reálném čase, a to v prostředí pardubického Divadla 29. Autor vychází z perspektivy smyslové, sonické a vizuální antropologie, přičemž se zamýšlí nad rolí komunikace, smyslů a vyjádření v otevřeném procesu improvizace.

Hlavními výzkumnými otázkami, které se pochopitelně ve vztahu k zvolenému tématu úžeji profilyovaly až při samotné realizaci výzkumu, byly následující:

1. *Jak se současný proud hudebního vnímání volné improvizace v prostředí divadelní a klubové scény Divadla 29 zrcadlí v objektivu kamery?*
2. *Jaké vztahy panují mezi intuicí a smyslovým vnímáním v otevřeném procesu zvukové improvizace tvořené v reálném čase?* (str. 2)

Autor se pokusil nabídnout odpovědi ve dvou formách – v textové a audiovizuální. Tyto formy však nejsou separátními tematickými a metodologickými výstupy výzkumu. Naopak, jsou spolu nesmírně provázány a lze konstatovat, že se do určité míry i vzájemně podmiňují. Téma vztahu mezi intuicí a smyslovým vnímáním v otevřeném procesu zvukové improvizace tvořené v reálném čase je řešeno tematicky ve filmu, ale právě onou metodou improvizace práce s kamerou při jeho záznamu. Téma improvizace se tak stává metodou při samotné tvorbě diplomové práce v textové i audiovizuální části.

Textová část je rozdělena do pěti tematických bloků. Po úvodu následuje seznámení s improvizací v historické perspektivě a samotnými důvody zájmu autora o toto téma. Další blok se zaměřuje na klubovou scénu Divadla 29 a jeho projekty *Jazzconnexion* a *Electroconnexion*, díky nimž se koncerty a performance improvizované hudby mohly uskutečňovat. Kapitola Improvizace a flow pak řeší tvůrčí proces, který se vyvíjí během představení improvizovaného umění. Specifickou kapitolou je pak Sonická improvizace z perspektivy smyslů a vizuální antropologie. Tu autor pojímá jako metodologii dokumentární tvorby, v níž popisuje smyslovou perspektivu a reflektuje své použité přístupy a metody, uskutečněné skrze interakci mezi objektivem kamery a aktéry improvizované scény. Přemýšlí o subjektivní roli autora snímku v obecnější rovině, o možnostech zprostředkování emické perspektivy hudebníků a možnosti propojení těchto úhlů pohledu v postprodukční fázi tvorby

filmu tak, aby konečná podoba poskytovala otevřené interpretační pole pro případné diváky. Kapitola obsahuje i vysvětlení výběru a pořadí jednotlivých natočených scén včetně bližší specifikace postprodukční fáze zaměřené na volbu skloubení obrazu a zvuku. Film, který sice z estetické perspektivy může fungovat jako samostatná jednotka, se tak stává mnohem srozumitelnějším a při zvážení autorova záměru, v němž je snímek z metodologické perspektivy neoddělitelnou součástí práce, je pak tak jedině pochopitelný. Z tohoto úhlu pohledu je pak srozumitelný specifický rys diplomové práce - metodologie netvoří samostatnou kapitolu textu právě proto, že Aleš Jež celý popis spojený s vytvářením diplomové práce pojímá jako *výzkumnou metodologii*, kterou záměrně nevyčleňuje, ale zahrnuje a rozměňuje do celého textového pole (s. 4).

Samotná práce se tak ve svém celku (textu a audiovizuálním díle) stává experimentem a do určité míry improvizací, v níž si autor ověřuje a pohrává s (některými) praktikami, jež poznává a snaží se je uchopit nejen skrze zprostředkování samotnými hudebníky, ale i na základě svých životních zkušeností a práce s kamerou. Nabízí tak zajímavý výstup pro diskuzi ke vztahu umění a antropologie či dokumentaristiky. Diplomová práce tak představuje první dílo naší katedry, které se zabývá úvahou o audiovizuálním procesu subjektivní tvorby, řešené textem i filmem.

Text práce taktéž odráží charakteristický způsob vyjadřování autora. Obsahuje některé překlepy a gramatické chyby. Audiovizuální dílo je na vysoké úrovni a určitě by nemělo chybět na nějakém nadcházejícím filmovém festivalu.

Předložená diplomová práce splňuje požadavky kladené na absolventskou práci magisterského studia oboru sociální antropologie. Na základě výše uvedeného proto navrhuji hodnocení práce výborně – A.

Dne 31. 8. 2020

PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.